

WWF

MAGASIN

OKTOBER

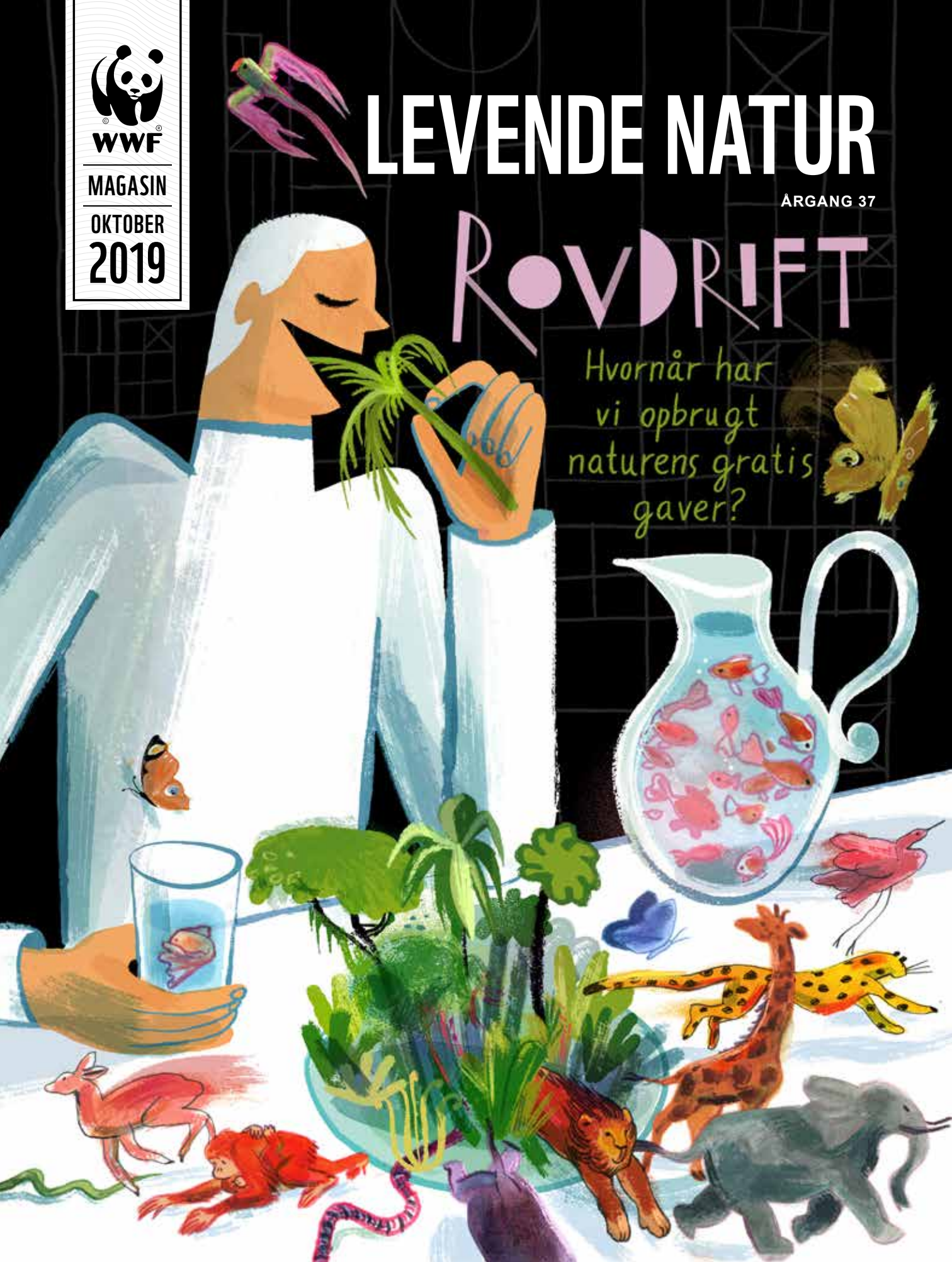
2019

LEVENDE NATUR

ARGANG 37

ROVDRIFT

Hvornår har
vi opbrugt
naturens gratis
gaver?

NATUREN ER EN FED FORRETNING

Sommerens valgkamp var et stilstudie i jonglering af tal. Faktisk gik der ikke en eneste dag, hvor kandidaterne ikke kastede om sig med gigantiske milliardbeløb, som helt sikkert ville komme os alle til gode, hvis bare lige netop de blev valgt.

Men som i alt andet overgår naturen alt, som selv det mest opfindsomme – eller magtivrige – menneske kan finde på.

For nylig regnede WWF nemlig ud, hvor stor værdien af alle de ydelser, som naturen giver os hvert år, egentlig er. Og tallet er så vanvittigt, at ens hoved eksploderer bare af at tænke på det. For hvert år trækker vi mennesker nemlig værdier for 833.750.000.000.000 danske kroner ud af naturen omkring os.

Det er simpelthen værdien af alle de fisk, træer, frugter, rent vand, klimareguleringer og meget, meget mere, som naturen giver os – og som vi bare tager for givet.

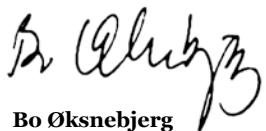
Og det er bare den rå økonomi. For regnestykket tager ikke naturens skønhed og kulturelle betydning med. Og her er værdien af verdens natur måske endnu højere. For en dyre- og naturelsker som mig er det i hvert fald umuligt at sætte en pris på oplevelsen af en smuk sommermorgen på den jyske hede eller følelsen af at vide, at tigrene, hvalerne eller bladskærmmyrerne er ét eller andet sted derude.

Når WWF alligevel har valgt at regne naturens værdi ud, er det fordi, den er under et gigantisk pres af barske kræfter, som er ligeglade med skønheden, og som mener, at alting kan gøres op i penge. Så WWF's regnestykke er en stor løftet pegefinger til os alle.

De seneste FN-rapporter fortæller, at verdens vilde natur risikerer at kollapse. En million dyrearter er i fare for at uddø. Og hvis ikke vi lægger vores forbrug om, kan hele økosystemer falde fra hinanden. Og nu ved vi altså, at det vil have en enorm pris – ikke bare for naturen og os mennesker, men også for verdens velfærd og økonomi. At passe på naturen er således en rigtig fed forretning. Uden naturen risikerer vi nemlig at skulle bestøve afgrøderne ved håndkraft, vi risikerer at løbe tør for drikkevand, og vi risikerer at skulle rense luften mekanisk. Millioner af mennesker vil blive sendt ud i sult og fattigdom. Og utallige af verdens unikke dyrearter vil forsvinde for altid.

Indrømmet, sådan en omgang virker så uoverskuelig, at man mest har lyst til at gå en tur i skoven for at klare hovedet. Og med din hjælp kæmper WWF faktisk hver dag for, at netop skovene overalt i verden også er der i morgen i al deres uendelige skønhed.

Vi sætter pris på naturen – for fremtidens skyld!

Bo Øksnebjerg
Generalsekretær

DEN VISSE DØD 14

Myanmars gibbonaber svinger sig i el-kablerne

© MARTIN HAVEY / WWF

DU BØR VÆRE BEKYMRET - LÆS HER HVORFOR 06

© SIMON VETH

FIND UD AF, HVILKEN USÆDVANLIG REKVISIT SKARVEN BRUGER I SIN JAGT 12

© ALEXANDER MUSTARD

DYK MED IND I REGNSKOVENS DYB 22

© RUTTAPON SRISONCHAI

SÅDAN OVERLEVER SNELEOPARDEN I VERDENS HÅRDESTE OG KOLDESTE TERRÆN 20

© NATIONAL GEOGRAPHIC STOCK / STEVE WINTER / WWF

AYA OG HENDES FAMILIE GØR EN FORSKEL 18

© JONAS LYSHOLDT EIDERSKOV / WWF

WORLD WIDE
FUND FOR NATURE

er en privat og uafhængig organisation, som arbejder for at løse globale natur- og miljøproblemer.

WWF arbejder over hele kloden, og WWF Verdensnaturfonden er den danske afdeling.

Formålet med WWF's arbejde er at sikre naturen som livsgrundlag for mennesker og dyr.

Læs mere om WWF Verdensnaturfonden på wwf.dk

WWF
Verdensnaturfonden
Svanevej 12
2400 København NV
Tlf. 35 36 36 35
E-mail wwf@wwf.dk
Giro 500-2001

Ansvarshavende redaktør
Cirkeline Buron

Redaktør
Maria Houen Andersen

Mail til redaktionen
levende.natur@wwf.dk

AD
Manguster

Forside
© Sofie Louise Dam

Tryk
All Graphic

Oplag
20.000

Du kan blive medlem ved at betale minimum 360 kr. om året. Levende Natur sendes gratis til medlemmer.

TEMA:
DANSK
HAV

5 spørgsmål til NATURNØRDEN

TEKST: SIMBADA FETIC // FOTO: JONAS LYSHOLDT EJDERSKOV

Henrike Semmler Lê er født og opvokset i et område langt væk fra havet. Hun er vild med naturen, men særligt havet har altid tiltrukket hende. Henrike er postdoc fra Statens Naturhistoriske Museum og har blandt andet forsket i nervecelleudviklingen af fiskeparasitter i torsk.

Siden færdiggørelsen af sin uddannelse har hun arbejdet med alt, hvad der vedrører det marine, lige fra beskyttede områder til fiskerirådgivning. I dag er Henrike seniorrådgiver for hav og fiskeri hos WWF.

HAR DU SPØRGSMÅL TIL BREVKASSEN?
Så skriv til redaktør Maria Houen Andersen på:
m.andersen@wwf.dk

HVAD ER DE SEJESTE DYR I DANSKE FARVANDE?

Hanne Martensen, Skælskør

1 Mange vil måske blive overraskede over, at vi har hajer og rokker. Pighajen og den småplettede rødhaj er de to mest almindelige hajararter i Danmark. Brugden, der er verdens næststørste fisk, optræder også i danske farvande en gang imellem. Men mange hajer og rokker er truede, og vi skal være bedre til at passe på dem, da de er med til at sikre et sundt økosystem. De bliver meget gamle og får ikke mange unger, da de bliver kønsmodne ret sent. Det er svært at genoprette deres bestande, når de først har været i kraftig tilbagegang.

HVORDAN KAN VI SELV GØRE NOGET GODT FOR HAVET?

Anne Larsen, Aalborg

2 Det kan du ved at tænke over, hvilke fisk du spiser. At spise vildtfanget fisk er en god ting, når du er opmærksom på, hvor og hvordan den er fanget. Mange fiskearter er i tilbagegang på grund af den måde, hvorpå vi fisker dem. For eksempel torsken, der har været overfisket i Østersøen i mange år. Spis kun fisk, der ikke er overfisket, og som er skånsomt fanget. Hvis du har svært ved at navigere rundt i det store hav af forskellig fisk i køledisken, kan du med fordel bruge vores fiskeguide, som du kan finde på WWF's hjemmeside. Her står det tydeligt, om du bare skal spise løs, eller om du skal vælge en anden fisk. Find vejledningen på: fiskeguiden.wwf.dk.

HVAD ER DIT YNDLINGSDYR?

Benjamin Eriksen, Frederiksberg

3 Jeg synes, at nældecelledyr er de mest interessante. Altså sønemoner, brandmænd, vandmænd og koraller. De hedder nældecelledyr, fordi de har små celler, der kan brænde som en brændenælde. På den ene side er de nogle af de mest primitive dyr, mens de på den anden side er ekstremt mangfoldige med over 9.000 arter. De findes i alle oceaner fra polerne til troperne, på overfladen eller på havbunden og nogle også i floder eller ferskvandssøer.

HVOR I VERDEN VIL DU ELLERS VÆRE HAVBIOLOG?

Kirsten Østergaard, Varde

4 Jeg ville vælge nogle af de tropiske områder, måske omkring Filippinerne. Her er der nogle af de flotteste koraller, vi kan finde, og biodiversiteten er helt fantastisk.

5 HVOR MANGE SLAGS BLÆKSPRUTTER FINDES DER I DANMARK?

Jonas Skov, Aarhus

Tyve. Så mange - eller flere - blækspruttearter er blevet set i danske farvande. Der mangler klart forskning på området, så vi ved det faktisk ikke med sikkerhed. Man mener, at omkring 10 af arterne er ret almindelige i Danmark. Vi har både otte- og 10-armede blæksprutter. Og selv den famøse kæmpeblæksprutte har været på besøg et par gange!

SKAL DIN VIRKSOMHED STØTTE NATUREN?

Støt arbejdet for at sikre verdens natur ved at blive erhvervssponsor i WWF Verdensnaturfonden. Der findes tre forskellige sponsorater for danske virksomheder. Disse koster mellem 3.500 og 25.000 kr. om året. Erhvervssponsoraterne er fuldt fradragsberettigede – læs mere på wwf.dk/erhvervssponsor.

Virksomheder, der støtter med mere end 25.000 kr.
Earth Control, Essential Foods, Garber ApS, Jørgen Kruuse A/S, Københavns Listefabrik, Paper Collective, Planet Pride A/S, Rødovre Centrum.

Virksomheder, der støtter med 10.000 til 24.999 kr.
Add-on Products, Aksel Benzin, Ejendomsselskabet Oasen ApS, Fokusmæglerne, Fynbo Foods, GodEnergi, Kingfish, Raaco, Regner Grasten Film, RigtigHundemad, Superkoi, Søndergaard Nedrivning.

ALT DET NATUREN GIVER OS

TEKST:
CIRKELINE BURON

ILLUSTRATIONER:
SIMON VÆTH

Det er ikke for at skræmme dig, men du bør faktisk være bekymret. Lige nu forsvinder naturens biodiversitet i en sådan hast, at alt det, vi tager for givet, er i alvorlig fare for at forsvinde. Der er dog heldigvis håb forude.

Du tænker måske ikke over det til daglig, men naturen er fundament for alt liv på jorden - også dit. Hver dag nyder du godt af naturens goder. Vi indånder dens luft, dyrker vores afgrøder på den, drikker dens vand og bruger dens træ til for eksempel møbler. Måske er lige netop du afhængig af livgivende medicin udvundet af dens planter eller roen i det fri til at klare en stresset dagligdag. Faktisk bidrager naturen med varer og tjenester for mere end 33 billioner hvert år. Det er mere end USA's og EU's bruttonationalprodukter – tilsammen. Og så leverer naturen det ovenikøbet helt gratis. Men lige nu overudnytter vi naturen i en sådan grad, at jorden ikke kan nå at forny sine ressourcer. På verdensplan forbruger vi 1,75 jordklode hvert år. ☹

“VI STÅR FAKTISK I DEN BIZARRE SITUATION, AT KÆLEDYR UDGØR EN STØRRE DEL AF JORDENS SÅKALDTE BIOMASSE - ALTSÅ VÆGT - END DE VILDE PATTE-DYR GØR.”

Thor Hjarsen, seniorbiolog i WWF

I Danmark alene bruger vi 2,5 gange så meget som det samlede gennemsnit på Jorden.

Det betyder, at hvis alle i verden levede som os danskere, havde vi brug for 4,2 jordkloder til at understøtte vores forbrug.

KÆLEDYR VEJER TUNGT

Vores massive brug af plads til for eksempel landbrug og vores høje forbrug har en så mærkbar konsekvens for verdens natur, at forskere har konkluderet, at vi står midt i den 'den sjette massedød,' hvor der uddør lige så mange arter nu, som på det tidspunkt for 66 millioner år siden, hvor dinosaurerne blev udslettet. Og når en art først forsvinder, kommer den aldrig tilbage igen.

“Den største trussel mod naturen og biodiversiteten er os mennesker,” fortæller Thor Hjarsen, seniorbiolog i WWF. “Vi fylder nemlig rigtig meget. Vi bygger byer, anlægger veje og bruger jorden til landbrug. Det tager plads fra naturen. Og når vi tager plads fra naturen, så ødelægger vi dyrenes levesteder.”

Vi står faktisk i den bizarre situation, at kæledyr udgør en større del af Jordens såkaldte biomasse – altså vægt - end de vilde pattedyr gør. Og samlet set udgør mennesker og deres husdyr 96 procent af pattedyrs-biomassen på Jorden. På samme tid er 20 procent af verdens plante- og dyre-arter truet af udryddelse. Det er, som Thor Hjarsen formulerer det, “en unaturlig høj rate af uddøende arter.”

“HVIS TABET AF BIODIVERSITET FORSÆTTER I SAMME HAST SOM NU, VIL DET PÅVIRKE OS I HØJERE GRAD, END VI MÅSKE FORESTILLER OS.”

WWF's Generalsekretær Bo Øksnebjerg

Menneskeheden er på én og samme tid både truslen og løsningen på naturens problem. Og samtidig er naturen løsningen på masser af menneskehedens problemer lige fra at brødføde verdens befolkning til at være en kæmpe brik i spillet, når det gælder kampen mod klimaforandringer.

NATUREN FÅR VERDEN TIL AT KØRE RUNDT

For WWF's Generalsekretær Bo Øksnebjerg er der ingen tvivl. Naturen er et skatkammer, ikke kun af gode oplevelser, men også af konkrete ydelser. “De færreste tænker nok på, at naturen hver dag giver os en række ydelser og produkter,” siger han. “Vi fanger for eksempel omkring en million tons fisk og skaldyr hvert år og høster mellem 50.000 og

70.000 plantearter til traditionel og moderne medicin over hele verden. Så det er uomtvisteligt. Hvis tabet af biodiversiteten fortsætter i samme hast, så vil det påvirke os i højere grad, end vi måske forestiller os.”

NATUREN HOLDER DIG I LIVE

Du kan opdele naturens ydelser i fire overordnede kategorier. De understøttende tjenester, som er fotosyntese og jorddannelse, leveringstjenester, som for eksempel fødevarer, fibre, brændstof, medicinske planter og drikkevand, regulerende tjenester, som for eksempel klimaregulering og vandkvalitet – og til sidst kulturelle tjenester, som når du bruger naturen til æstetiske eller rekreative formål.

Det er naturen, der er vores fundament, og et godt eksempel på naturens ydelser er verdens koralrev.

De dækker kun 0,2 procent af Jordens havbund, men er hjemsted for mere end 25 procent af havets kendte arter. Her klækkes og vokser fisk op samtidig med, at koralerne bremser

bølgerne og beskytter de sårbare kystområder mod oversvømmelser. Masser af mennesker snorkler hvert år rundt i verdens koralrev for at nyde naturen, og mere end 800 millioner mennesker på verdensplan får deres indkomst eller mad herfra.

“Det er afgørende for os mennesker, at vi fortsat kan hente tømmer i skoven, dyrke jorden, hive fisk op af vandet, og at de vilde insekter bestøver afgrøder,” forklarer Bo Øksnebjerg. “Og det er faktisk muligt at sætte en værdi på disse tjenester. Det er bare de færreste af os, der tænker over den værdi, naturen giver os hver dag.”

Derudover har den vilde natur også kolossal betydning for Jordens evne til at optage CO₂. “Både skove, vådområder og græsstepper optager CO₂,” fortæller Thor Hjarsen. “Og jo mere plads vi giver naturen, jo større effekt vil det have på klimatilpasningen, samtidig med at naturen kan minimere skaderne fra ustabil vejr. I Danmark kigger vi blandt andet på, om vi kan stoppe landbrugsproduktion i ådale og udlægge områderne til vild natur.☺

Moder natur giver os et væld af gratis gaver, som mange af os tager for givet.

SÅ GALT STÅR DET TIL

- En million arter er truet af udryddelse
- På 25 år er der ryddet 290 millioner hektar oprindelig vild skov – det svarer til hele Argentina
- 70 procent af stofferne i kræftmedicin kommer fra naturen og risikerer at forsvinde
- En tredjedel af revformende koraller og hajer er truet
- 50 procent af alle truede pattedyr er negativt påvirket af klimaforandringer

Det vil nemlig gøre områderne i stand til at optage vand fra store regnskyl, så vi minimerer risikoen for, at byerne bliver oversvømmet.”

VI SKAL SKABE OVERSKUD

Naturen har mest af alt brug for plads, og løsningen på det problem er egentlig enkelt nok. Vi mennesker skal afgive plads. I øjeblikket er cirka 14 procent af Jordens landoverflade beskyttede naturområder. I WWF mener vi, at 50 procent af Jordens overflade skal beskyttes, genoprettes og udnyttes bæredygtigt.

“MASSER AF DEN NATUR, SOM VI I DAG KATEGORISERER SOM VILD NATUR, LIGGER I NATIONALPARKER. MEN FAKTISK ER EN TREDJEDEL AF VERDENS NATIONALPARKER MERE ELLER MINDRE ØDELAGTE.”

Thor Hjarsen, seniorbiolog i WWF

Dette ville kunne bremse tabet af biodiversitet. Men er det overhovedet realistisk? Den gode nyhed er, at der er masser af løsninger. Den dårlige nyhed er, at de ikke er lette. Som Bo Øksnebjerg siger: “Vi ved godt, hvad vi skal gøre. Vi har løsningerne. Men vi bliver nødt til at træffe nogle valg, og det kommer til at blive nogle hårde beslutninger.”

For vi bliver flere og flere mennesker på Jorden, samtidig med at en større del af verden er i økonomisk vækst, og flere mennesker får øget velstand. Det sætter vores samlede ressourcer - og dermed også verdens natur - under pres. Men det kan sagtens lade sig gøre. Hvis vi tænker smart.

I Danmark ejer staten en stor del af vores vilde natur, men det meste af naturen bliver brugt på skovdrift eller landbrug. Derfor besluttede den tidligere regering i 2019, at Naturstyrelsen – som varetager

statens naturområder – skal stoppe landbrugsproduktionen på seks arealer; blandt andet på øen Livø i Limfjorden og Kalø, der ligger i Mols Bjerge nationalpark. Og den beslutning gik ikke upåagtet hen. Der kom både klager fra jægerne og de økologiske landmænd.

“Det er svært ikke at træde nogen over tæerne, når det kommer til at skaffe mere plads til naturen. Og det er altid nemt at finde på undskyldninger,” siger Thor Hjarsen. “Det er nemt at opdyrke naturen, og det er nemt at fastholde produktionen. Det er til gengæld både hårdt og svært at gøre tingene anderledes. Men hvis vi skal give biodiversiteten bedre vilkår – også i Danmark – så er vi nødt til at tænke i nye løsninger.”

Det samme gælder for havet, hvor 30 procent af verdens fiskebestande er overfisket, mens 60 procent er fuldt udnyttet. Men det er faktisk muligt at skabe et bæredygtigt fiskeri, hvor vi kan trække endnu flere fisk op af havet, uden at det går så hårdt ud over naturen, som det gør i dag. Hvis de bestande, der er presset, fik ro og derefter blev fisket efter de videnskabelige anbefalinger, så ville vi kunne have et bæredygtigt fiskeri i EU om bare 10 år.

“Vi skal udnytte Jordens ressourcer med respekt,” fortsætter Bo Øksnebjerg. “Vi skal forvalte verdens fiskebestande, så de giver et flot afkast – og så skal vi bruge afkastet, ikke kassekrediten, hvilket vi desværre har gjort i mange år.”

SLAGET I OKTOBER 2020

I oktober 2020 mødes verdens ledere i Kina til den 15. biodiversitetskonference for at sætte nye mål for Jordens biodiversitet. Sidst de mødtes, var i 2010, og resultaterne af de målsætninger, der blev vedtaget dengang, er mildest talt nedslående. Lige nu er vi på globalt plan kun ved at nå målene for udpegning af naturområder til lands og til havs, mens vi i Danmark kun er nået i mål med bekæmpelse af invasive

arter og lovgivning om beskyttelse af rettigheder til genetiske ressourcer.

Masser af den natur, som vi i dag kategoriserer som vild natur, ligger i nationalparker. Men faktisk er en tredjedel af verdens nationalparker mere eller mindre ødelagte. “Det er natur, vi på et eller andet tidspunkt har besluttet, at vi vil beskytte, men som vi er ved at ødelægge i vores jagt på ressourcer,” fortæller Thor Hjarsen.

VI BLIVER SÅRBARE

“Den vilde natur har en kolossal betydning også i forhold til fødevarer sikkerhed. I dag har vi for eksempel baseret vores fødevarer på ret få arter. Og når fødevarer bliver for ens, vil en omfattende sygdom på bare en enkelt af arterne kunne få katastrofal effekt på produktionen. Tænk, hvis det eksempelvis ramte arter som svin, kartofler eller majs.”

Derfor er en af de ting, som WWF forsøger at påvirke verdens ledere til at træffe beslutning om, mere plads til vild natur. En anden er bæredygtig fødevarerproduktion.

“Det er helt essentielt, at vores fødevarerproduktion bliver mere bæredygtig,” siger Bo Øksnebjerg. “Vi har ikke bare en natur-kredit, der kan forhandles i banken. Det går ud over os selv og de kommende generationers chancer for at overleve, hvis vi ikke får styr på vores natur-forbrug.”

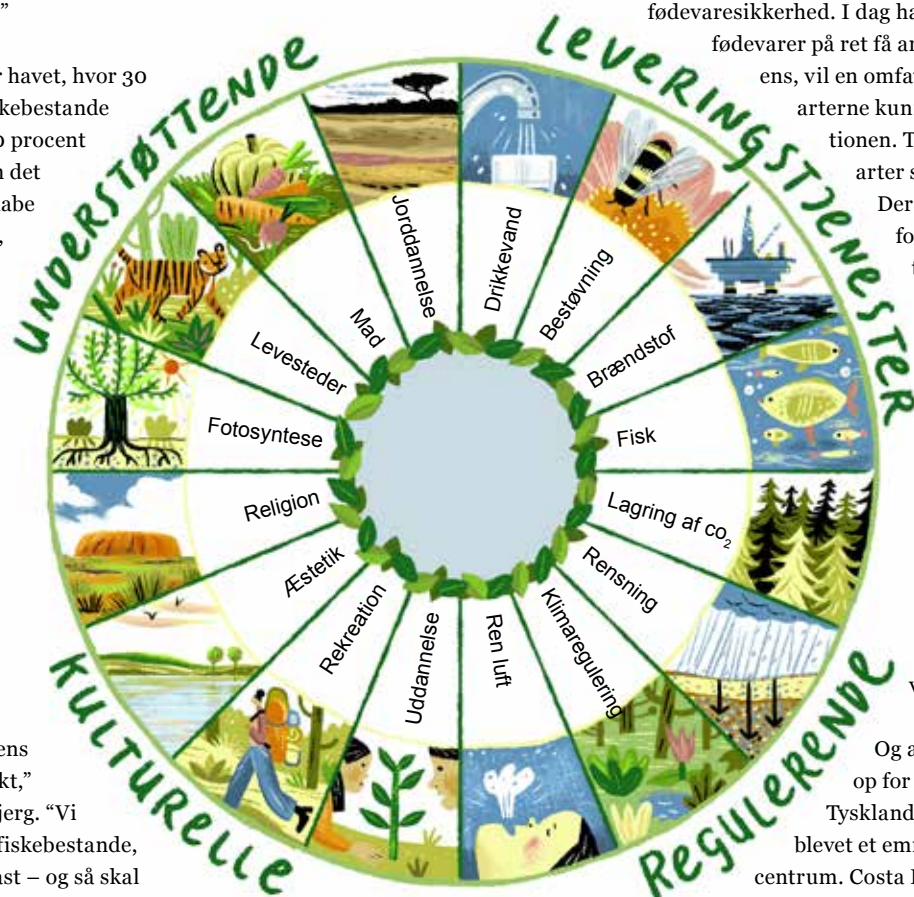
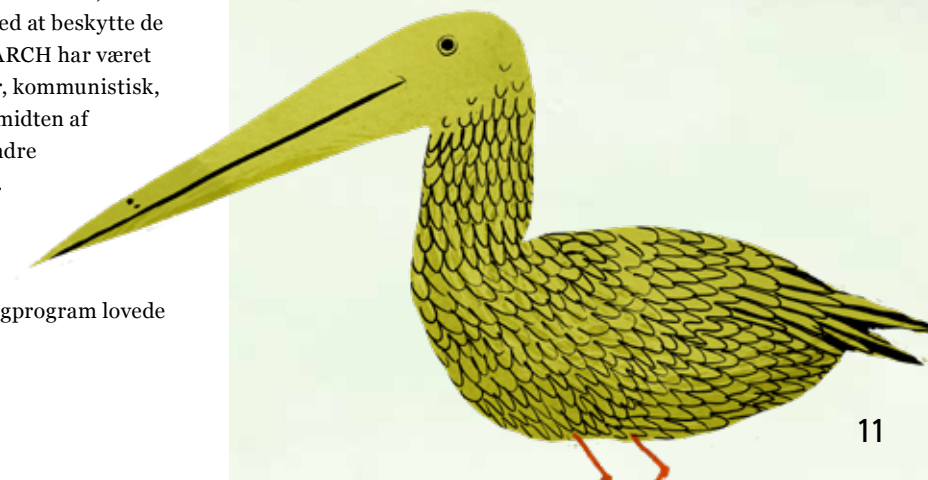
Og alvoren er så småt begyndt at gå op for politikerne. Både i Danmark, Tyskland og Frankrig er biodiversitet blevet et emne, der bliver diskuteret i magtens centrum. Costa Rica har sat meget ambitiøse mål for biodiversiteten, og det samme har Colombia, der blandt andet sammen med WWF er i gang med at beskytte de naturområder, der indtil fredsforliket med FARC har været utilgængelige. (Red. FARC er en revolutionær, kommunistisk, væbnet oprørsgruppe i Colombia, som siden midten af 1960'erne har været i væbnet konflikt med andre paramilitære grupper og Colombias regering. I 2016 blev der indgået en våbenstiltand mellem FARC og regeringen.) I den anden ende af skalaen finder vi Brasilien, hvis præsident som en del af sit valgprogram lovede

at fjerne naturbeskyttelsen for områder i Amazonas, så der nu fældes regnskov i alarmerende grad.

“Det er svært for det enkelte menneske at sørge for, at vild natur dækker 50 procent af vores landjord,” siger Bo Øksnebjerg, “men vi kan hver især lægge pres på politikerne, stille krav til virksomhederne og kigge kritisk på vores eget forbrug. Der er ingen nemme løsninger, og det kommer til at gøre ondt på de fleste, men jeg håber, at verdens ledere vil træffe de nødvendige beslutninger – både for naturen og biodiversiteten, men også for menneskehedens fremtid.” ☺

SÅDAN GØR DU EN FORSKEL FOR BIODIVERSITETEN

- 1 Lad en del af haven og græsset vokse vildt
- 2 Spis årstidens hjemmehørende frugter og grøntsager
- 3 Prøv at skrue ned for dit kødforbrug
- 4 Brug dit tøj længere
- 5 Genbrug mere

© SOFIE LOUISE DAM

LIVET UNDER BOREPLATFORMEN

TEKST: MARIA NORDBERG KRANTZ // FOTO: ALEXANDER MUSTARD

Vestkystskarven holder til ud for den californiske stillehavskyst. Den er en dygtig forfølgelsesdykker, der styrtdykker under havoverfladen. Den bruger sine fødder som propeller til at få fremdrift, så den kan jage stimefisk. Men på billedet her gør vestkystskarven brug af en usædvanlig rekvisit i sin jagt, nemlig en olieplatform. At bore efter olie og opstille platforme gavner på mange måder ikke naturen og de vilde dyr. Men i dette tilfælde har vestkystskarven tilpasset sig miljøet. For olieboringer giver lys og kan derfor være et sted med masser af dyreliv.

Natur-fotograf Alexander Mustard dykkede ned under vandoverfladen for at få et billede af vestkystskarven i aktion ved Eureka Oil Rig ved Long Beach i Californien. Han måtte forudse, hvornår fuglen ville bryde gennem stimen af fisk, der havde søgt lys under boreplatformen. Fuglen gemte sig bag benene på platformen, hvorfra den sprang ud i det mørke hav og på den måde fik overraskelsesmomentet med i sin jagt. ☺

NÅR UDVIKLING KOSTER ABE-LIV

Myanmar har en ambition om, at 90 procent af befolkningen skal være tilknyttet det nationale elnet inden 2030. Det kan blive en dødsdom for de gibbonaber, der svinger sig i kablerne.

TEKST: MARIA NORDBERG KRANTZ / FOTO: TEEKAYU / SHUTTERSTOCK

Når gibbonen svinger sig fra

gren til gren, sparer den energi ved at bruge kroppen som pendul. Derved opretholder den fremdriften.

Den svinger sig legesygt fra side til side. Med sine lange, elegante lemmer holder den sig sikkert over jorden i de højeste træer, imens den synger med sin smukke sangstemme, der mest minder om tonerne fra en trækfløjte. Den hvidhåandede Gibbonabe lever blandt andet i Myanmar, men dens yndefulde færd i træernes toppe er ikke ufarlig. For i vejkanterne er træerne inden for de seneste år blevet til elmaster i flere og flere dele af landet. Elmater, der skal levere strøm til Myanmar's små landsbyer, og som allerede har taget livet af flere gibbonaber.

Gibbonaberne, der omfatter 17 forskellige arter, lever i den tætte regnskov i lande som Myanmar, Thailand, Laos og Kina, hvor de har tilpasset sig et liv i træerne og sjældent kommer ned på jorden.

Den hvidhåandede gibbon har stærke krogformede hænder, så den på bedste vis kan gribe fat i grenene. Dens arme er usædvanligt lange, perfekte til at svinge sig i regnskovens vidder, imens benene er kraftfulde, så de hjælper aben i dens fremdrift. Gibbonabens skulderled er endda specielt tilpasset, så den får størst mulig bevægelighed, når den svinger sig mellem træ-

toppene. For en gibbon bevæger sig ved at svinge sig i armgang. Armgangen tillader, at aben kan svinge sig gennem junglen med over 56 kilometer i timen og mellem grene, der er op til 15 meter fra hinanden.

Men det er netop på grund af denne adfærd, at den hvidhåandede gibbonabe er særligt udsat, når det kommer til elkabler. "Den er i høj grad truet på grund af den måde, den bevæger sig på, for du får jo kun stød, hvis du rører ved to ledninger på samme tid. Fugle vil typisk kun sidde på én ledning, mens

andre pattedyr vil være på jorden og ikke komme i nærheden af elkablerne," fortæller Anton Thorsen, Senior rådgiver på skov i Verdensnaturfonden.

DANSKERNE HANDLEDE HURTIGT

Det var sidste år, i 2018, at WWF Verdensnaturfonden første gang blev bevidst om den farlige situation for Myanmar's gibbonaber. På det tidspunkt stod regeringen klar til at tænde for kontakten, der skulle sende strøm igennem de nye elmater. Derfor skulle der handles hurtigt, og WWF spurgte derfor danskerne om hjælp ☺

"UDBREDELSEN AF GUMMIPLANTAGER, VANDKRAFT OG KULKRAFT GÅR PÅ HVER DERES MÅDE UD OVER MILJØET. DET ER ALT SAMMEN NOGET, SOM WWF ARBEJDER FOR AT GØRE MERE BÆREDYGTIGT"

Anton Thorsen, Seniorrådgiver på skov i Verdensnaturfonden.

Med de indsamlede midler fra danskerne lykkedes det i 2018 WWF og lokalsamfundet at få isoleret en strækning af elkabler på over en kilometer.

Hvert år dræbes gibbonaber af elektriske stød, når de svinger sig i el-kablerne.

"DET ER FAKTISK DOBBELT SÅ DYRT AT ISOLERE ELKABLERNE SOM AT LADE VÆRE. OG DERFOR VIL DET BLIVE EN KÆMPE OMKOSTNING, HVIS REGERINGEN SKULLE ISOLERE HELE ELFORSYNINGEN."

Anton Thorsen, Seniorrådgiver på skov hos Verdensnaturfonden.

til at samle penge ind, så vi kunne få isoleret kablerne, inden strømmen begyndte at løbe igennem dem.

Med midlerne fra danskerne lykkedes det WWF og lokalsamfundet inden for meget kort tid at få isoleret en strækning af elkabler på over en kilometer. Isoleringen sikrede de udsatte gibbonaber fra kontakt med de elkabler, der gik gennem deres levested tæt på en landsby i det sydlige Myanmar. Men denne indsats var desværre kun en lille del af den store løsning.

STORE AMBITIONER SKABER PROBLEMET

Lige nu er det kun 26 procent af befolkningen i Myanmar, der er tilknyttet det nationale elnet. Myanmar's regering har en målsætning om, at 90 procent af befolkningen skal være tilknyttet den nationale elforsyning inden 2030, og der bliver derfor lavet en aggressiv udbygning i disse år. Det er positivt, da det betyder, at en større andel af befolkningen i Myanmar vil få regulær adgang til elektricitet. Men samtidig skaber det farlige situationer for det omfattende dyreliv, der lever i og omkring de områder, hvor elnettet bliver bygget.

Og der er en primær årsag til, at regeringen ikke har valgt at isolere elkablerne fra begyndelsen af projektet, mener Anton

Thorsen: "Det er faktisk dobbelt så dyrt at isolere elkablerne som at lade være. Og derfor ville det blive en kæmpe omkostning, hvis regeringen skulle isolere hele elforsyningen. Så meget desto mere vigtigt er det, at WWF finder ud af, præcist hvor det er mest nødvendigt at isolere for at beskytte den udsatte gibbonabe."

BÆREDYGTIG UDVIKLING ER VIGTIG

Ifølge Anton Thorsen er situationen med elkablerne et klassisk eksempel på, hvor vigtigt det er at sikre en bæredygtig udvikling for at undgå, at naturen lider under den. Det ses også i andre sammenhænge i Myanmar. "For eksempel går udbredelsen af gummiplantager, vandkraft og kulkraft på hver deres måde ud over miljøet. Det er alt sammen noget, som WWF arbejder for at gøre mere bæredygtigt," fortæller Anton Thorsen. Og det kan lade sig gøre! WWF er lykkedes med at få Myanmar's regering til at få øjnene op for de mange bæredygtige løsninger, der er i forhold til deres ambition om at elektrificere størstedelen af landet. Det har krævet et stort policy-arbejde og en masse detaljerede analyser. Men det betaler sig, for WWF er på nuværende tidspunkt med til at påvirke og rådgive beslutningstagerne.

WWF arbejder for, at den rivende udvikling i lande som Myanmar går så lidt som muligt ud over de vilde dyr som for eksempel gibbonaben.

Næste skridt i WWF's arbejde bliver at overvåge gibbonbestanden i Myanmar for at finde ud af, hvor de holder til, hvor mange der er, og i hvilke områder de vil være truede. Det overblik mangler nemlig i høj grad. "Ud fra dette overblik vil vi kunne lave en plan over isolering af el-ledninger i de områder," siger Anton Thorsen.

DE LOKALE ER GODE NABOER

Gibbonaber har levet side om side med de lokale burmesere i mange generationer. Ifølge de ældre, der bor i en landsby i det sydlige Myanmar, har dette fundet sted i mere end 200 år. De lever i en unik sameksistens, hvor mennesker og aber hjælper hinanden. Hvis gibbonaberne har været stille i flere dage, er det et tegn for landsbyboerne på, at noget uheldigt vil ske. Enten at der er dårligt vejr på vej, en sygdom er ved at sprede sig, eller uvedkommende færdes i området. Og de lokale er faktisk en kæmpe ressource i forhold til at beskytte gibbonaben. Burmeserne er nemlig fast besluttede på at hjælpe deres vilde naboer med at overleve. De overvåger og beskærer således træernes grene regelmæssigt, så de akrobatiske aber ikke risikerer at svinge sig i elmasterne, der ellers ville være en forlængelse af skovens træer. 😊

5 VILDE FACTS OM GIBBONABEN

- 1 Gibbonaben lever monogamt, hvilket er ret sjældent blandt pattedyr. Parrene synger en duet af lange, komplekse toner sammen som et tegn på deres ubrydelige kærlighed til hinanden.
- 2 Gibbonaben tilhører gruppen af menneskeaber. Der er 17 arter af gibbonaber.
- 3 Den hvidhåandede gibbonabe, som er den mindste af alle menneskeaber, har mistet så mange af sine levesteder i Myanmar og andre steder i Asien, at den nu er kategoriseret som truet. Andre gibbonarter er truede, fordi de for eksempel bliver fanget og brugt som kæledyr eller som ingrediens i traditionel medicin.
- 4 Når gibbonaben går på grenene i træerne, eller ved sjældne lejligheder på jorden, så går den ofte på to ben. For at holde balancen går den med sine lange arme i vejret.
- 5 Gibbonaben er den abe, der oftest går på to ben. Den bliver derfor studeret for at finde svar på, hvordan vi mennesker evolutionært set endte på netop to ben.

En sand katastrofe lurder under overfladen

Familien Valentin meldte sig til Projekt Plastik-Smart, fordi naturen betyder meget for dem. De vidste, at der var affald på de danske strande, men blev overraskede over, hvor meget de kunne finde på kun to timer.

TEKST: SIMBADA FETIC // FOTO: © JONAS LYSHOLDT EJDESKOV

Sydvestpynten ved Dragør på Amager ser ganske idyllisk og smuk ud, hvis du tager et hurtigt kig ud over stranden. Hvidt sand, blåligt vand og lidt tang i strandkanten. Men kigger du lidt bedre efter, ligger der faktisk utrolige mængder af plastik og lurder under tang og sand. Det fandt familien Valentin ud af, da de gik på stranden for at samle skrald med WWF.

Familien består af mor Ronja, bedstemor Susanne og de tre børn Aya, Liam og Falke Richardt på henholdsvis ni, seks og tre år. De havde sat to timer af til at gå rundt med knibtænger og rydde op, og de var ret overraskede over, hvad de fandt.

“Det mest overraskende var, at selvom et område ser rent ud, så ligger der bare så meget skrald. Meget af det er skrald, der er blevet smidt, fordi folk ikke gider at tage det med sig. Altså sådan noget som slikpapir og juicebrikker. Det er lidt vildt, at folk er så ligeglade,” fortæller mor Ronja Valentin, der i hverdagen gør meget ud af at lære sine børn at passe på miljøet og altid at rydde op efter sig selv, når de er i naturen.

“Vi ved jo, at det ikke er godt for naturen. Det er dumt at smide affald herude. Man kan da bare lægge det i lommen og smide det ud i skraldespanden, når man kommer hjem,” forklarer niårige Aya Valentin, der var overrasket over, hvor meget slik- og chipspapir fyldte i hendes affaldspose.

VI SMIDER SLIKPAPIRET

Netop emballage fra slik, is og chips var en af topscorerne på den strand, som familien Valentin samlede skrald på. Og det er slet ikke atypisk for en strand i et tætbeboet område, der i høj grad bærer præg af, at folk valfarter dertil for at sole og bade.

Stranden på Sydvestpynten er bare én ud af 10 udvalgte strande, som WWF i samarbejde med Netto har sat sig for at undersøge. Initiativet bliver kaldt Projekt Plastik-Smart, fordi indsamlingen af plastik, som 40 familier havde meldt sig frivilligt til, skal bruges til at blive klogere på den plastik, der ligger og flyder i den danske natur. “Når vi ved, hvilken plastik der ligger i naturen, kan vi gå til kilden og få stoppet plastikforureningen, før den ender i naturen,”

forklarer biolog og plastikekspert Malene Møhl fra WWF Verdensnaturfonden.

“Vi er allerede blevet en del klogere i forhold til, hvilke håndtag vi skal skrue på for at kvæle kilderne. Løsningerne finder vi på flere niveauer. Der ligger selvfølgelig et ansvar hos forbrugerne i at passe bedre på, at affaldet ikke havner i naturen.

Virksomhederne skal dog også producere flere bæredygtige alternativer, og derfor skal der fra politisk side stilles krav til design af produkter og de materialer, de bliver lavet af.”

EN GOD VANE

Fælles for alle, der var med i Projekt Plastik-Smart, var, at de blev overraskede over de enorme mængder af plastik, de fandt. Alene på en enkelt dag i maj, hvor de 40 familier var ude i to timer, blev der samlet over 6.000 individuelle stykker affald med en samlet vægt på 150 kilo. Langt størstedelen var plastik.

Familien Valentin har gjort det til en vane at samle plastik, når de alligevel går ture i naturen sammen, men de har også meldt sig til 2. runde af Projekt Plastik-Smart.

Adspurgt til det vildeste fund i første runde svarer syvårige Liam Valentin: “Det må helt klart være bilmåtten.”

“NÅR VI VED, HVILKEN PLASTIK, DER LIGGER I NATUREN, KAN VI GÅ TIL KILDEN OG FÅ STOPPET PLASTIKFORURENINGEN, FØR DEN ENDER I NATUREN.”

Generalsekretær Bo Øksnebjerg, WWF

Niårige Aya samler skrald på Sydvestpynten ved Dragør.

Der er stor forskel på, hvilket skrald der ligger i naturen. På den jyske vestkyst er der for eksempel meget fiskenet, reb og andet affald fra skibe, der enten har mistet det eller bare dumpet det i havet.

Patronhylstre fra strandjagt fandt vi overraskende mange af på de danske strande.

DET FANDT VI UD AF

Der er primært tre kilder til plastikforureningen: Vores eget forbrug herhjemme i Danmark, industrier som fiskerierhverv og krydstogtskibe, og sidst, men ikke mindst, udenlandsk plastik, der flyder til de danske kyster via havstrømmene.

HVAD SÅ NU?

Vi presser på for, at politikerne stiller krav til industriens oprydning, materialevalg og produktion af plastik. Desuden er det positivt, at de danske detailvarekæder ved lov skal stoppe med at sælge skadelig engangsplastik til forbrugerne.

DE INDEHOLDER OGSÅ PLASTIK

Både cigaretfiltere, vådservietter, teposer og mange papkrus indeholder plastik. Det samme gør tøj, der er lavet af for eksempel nylon og polyester. ☺

Plastik kan ligge i naturen i flere hundrede år. Denne juice er fra 13.04.2009, så den har ligget på Sydvestpynten i 10 år.

Du kan også hjælpe os med at blive klogere på plastik

Download appen Litterati, så kan du fotografere, kategorisere og kortlægge det skrald, du finder i naturen.

Den er det mystiske medlem af kattefamilien, som lever og jager helt alene i nogle af verdens hårdeste, koldeste og højeste terræner.

Bliv klogere på

SNELEOPARDEN

TEKST: SIMBADA FETIC // FOTO: © NATIONAL GEOGRAPHIC STOCK / STEVE WINTER / WWF

Den plettede pels er et perfekt camouflageværktøj i de høje, stenede bjerge. Sneleoparden kan leve på steder, hvor temperaturen når helt ned til -40 grader. Både inder- og yderpelsen er derfor veludviklet. På 6,5 cm² hud har sneleoparden omtrent 26.000 hår – til sammenligning har mennesket 1.300.

Ørerne er små, så varmetabet mindses mest muligt.

Øjnene er placeret meget fremadrettet. Det giver en god afstandsbedømmelse, som er nødvendig ved de lange spring under jagt.

Snuden er bygget til de kolde temperaturer. Den er lille, men næseborene er meget brede. Det betyder, at luften bliver varmet lidt, inden den når kattens lunger.

Modsat andre store kattedyr har sneleoparden ikke særlig veludviklede stemmebånd. Den kan hvæse, knurre og spinde højere end en almindelig huskat, men den kan faktisk ikke brøle.

Halen er lige så lang som 90 procent af kroppen. Sneleoparden bruger den som hjælp til at holde balancen, når den jager på det svære terræn i 5.500 meters højde i Centralasien.

De exceptionelt stærke bagben giver sneleoparden mulighed for at springe op til 15 meter – altså seks gange sin egen længde. Vertikalt kan den springe imponerende seks meter op i luften.

De brede poter er meget bredere end hos andre kattedyr. Det store aftryk fordeler vægten og fungerer som en slags snesko, så den ikke synker ned i sneen.

VELKOMMEN TIL VERDEN!

Naturen er i konstant udvikling, og hvert år dukker masser af nye arter frem primært i regnskoven. Men hvad kræver det egentlig for en art at blive anerkendt? Det kan du blive klogere på her.

TEKST: MAJA NYVANG CHRISTENSEN // FOTO: © ROGER LEGUEN / WWF

En gibbonabe ved navn Skywalker, en tudse, der er som taget ud af Ringenes Herre og en flagermus, der ligner boyband-idolet Lance Bass. Det er bare tre af de 157 nye arter, der blevet opdaget i 2018 i de tropiske skove i Mekong.

Der er identificeret cirka to millioner arter i verden. Men ifølge den amerikanske National Science Foundation kan der være mellem fem og 100 millioner arter på Jorden i alt. Det betyder, at vi kender til et fåtal af de arter, der formodentlig findes. Og det er, selvom vi hvert år beskriver 15 til 20.000 nye arter. "Mange tror, at vi næsten kender alle arter. Så det

kommer ofte som et chok for folk, når vi fortæller dem, at der findes flere ukendte arter end kendte," fortæller Henrik Enghoff, professor på Statens Naturhistoriske Museum. Regnskoven er et epicenter for dyr og planter. "Der er for nylig opdaget en ny art orangutang og en kæmpe-elefantspidsmus, der er på størrelse med en kanin. Men selvfølgelig er der flest nye smådyr. De er jo sværest at få øje på."

Det sted, der frembringer flest nye arter, er regnskoven. Regnskoven fylder kun seks procent af Jordens landlige overflade, men den er hjem for mere end halvdelen af alle de dyre- og plantearter, vi kender til,

og en masse, som vi endnu ikke kender. På Borneo i det sydøstlige Asien, har man blandt andet fundet 126 nye plante- og dyrearter på bare tre år. Og nogle af dem giver stof til eftertanke. For eksempel er der på Borneo opdaget en frø uden lunger, som i stedet trækker vejret gennem huden, og en såkaldt ninja-snegl, hvor hannen skyder harpunlignende kærlighedspile ind i hunnen. Pilene indeholder et hormon, som øger chancerne for befrugtning.

KEND DEN PÅ KØNSORGANET

Rundt omkring i verden sidder der specialister og beskriver de nye arter, der bliver opdaget. De spe-

"MANGE TROR, AT VI NÆSTEN KENDER ALLE ARTER, SÅ DET KOMMER OFTE SOM ET CHOK FOR FOLK, NÅR VI FORTÆLLER DEM, AT DER FINDES FLERE UKENDTE ARTER END KENDTE."

Henrik Enghoff, professor på Statens Naturhistoriske Museum

cialiserer sig i alt fra abearter til regnorme. Henrik Enghoff er en af dem, der beskriver nye arter med speciale i tusindben. Han har beskrevet 56 nye tusindben fra regnskoven i Tanzanias Udzungwabjerge i løbet af de seneste fem år, og er lige nu i gang med at beskrive endnu seks nye arter af tusindben. Der kan dog gå rigtig mange år fra en art er opdaget, til den bliver beskrevet og kortlagt. Henrik Enghoff beskrev i 2012 et tusindben, der var indsamlet i Spanien i 1863. "I gennemsnit går der i Europa 15 år fra en art bliver opdaget, til den bliver beskrevet. På verdensplan er det sikkert mere, eftersom Europa er den bedst udforskede verdensdel," fortæller han. ☺

MINILØVEN FRA AUSTRALIEN

I 2018 fandt man fossilet af, hvad forskerne mener, var en miniløve, der levede for 18 til 26 millioner år siden. Fossilet blev fundet i Australien og består af dyrets kranie, tænder og overarm. Billedet her viser, hvordan man tror, at miniløven med det latinske navn *Wakaleo Schouteni* så ud.

DET LYSERØDE TUSINDBEN

Tusindbenet, der inspirerede til både strikkegarn og Pokemonkort, og som tusindbenspecialist Henrik Enghoff fandt i Thailand i 2006 og navngav 'Det lyserøde dragetusindben', eller på latin '*Desmoxytes purpurosea*'.

EN UNIK EVNE

I 2008 fandt man ud af, at den syv centimeter lange fladhovedede frø fra Borneo (*Barbourula kalimantanensis*) er verdens første lungeløse frø. I stedet trækker den vejret gennem huden.

ET FINT NAVN

Tusindbenspecialist Henrik Enghoff synes, det lignede en bayersk pølse med ben, da han fandt den i Usambarabjergene i Tanzania. Så han navngav den 'Den vandrende benpølse' eller på latin *Crurifarcimen vagans*. Ordet benpølse kom efterfølgende på Dansk Sprognavns liste over nye ord.

KAN DE FÅ UNGER

Hvis dyr kan få frugtbar afkom sammen, betyder det, at de er fra samme art. Sådan lyder det biologiske artsbegreb. “De fleste af de arter, jeg beskriver, er nogle, som mine kolleger har fundet for fem til 10 år siden og givet mig i et glas med sprit. Så når jeg sidder med sådan et glas fuld af døde tusindben, dur den metode ikke,” fortæller Henrik Enghoff.

For at finde ud af om arten er ny kigger han derfor typisk på dyrets anatomi. Med så små dyr som insekter og tusindben kan det dog være svært at afgøre anatomiske forskelle. “For tusindben er det kendetegn, der adskiller sig mest, deres kønsorganer. Hannerne har omdannede ben, som de bruger som parringsorganer, og de ser vidt forskellige ud fra art til art,” fortæller han. “Hunnerne kan man til gengæld ofte ikke skelne fra hinanden, hverken anatomisk eller ved at kigge på deres kønsorganer. Og det hænder, at man simpelthen ikke kan finde ud af, hvilken art hunnerne tilhører.”

ET LYSERØDT TUSINDBEN INSPIRERER

Tusindben kan dog indimellem se vidt forskellige ud. “Jeg var i Thailand for at holde kursus om tusindben i 2006. Min vært, som var specialist i snegle, havde hørt, at der skulle være nogle ubeskrevne røde tusindben i en regnskov 300 kilometer nord for Bangkok. Vi tog derud og opdagede ganske rigtigt et knaldende lyserødt tusindben,” fortæller han.

“VI BESKRIVER DEM FOR AT FORSTÅ, HVILKEN ROLLE DE HAR I NATUREN, OG OM DE ER TRUEDE.”

Henrik Enghoff, professor på Statens Naturhistoriske Museum

Vi kategoriserer arter inden for slægter. Og når man giver nye arter navne, sker det altid på latin. Slægten bestemmer fornavnet, og for Henrik Enghoff og hans kollega var fornavnet forudbestemt til slægtsnavnet Desmoxytes. Efternavnet er det artsspecifikke, og der fandt de på at kalde det lyserøde tusindben for purpurosea. “Vi besluttede også at give den et engelsk navn,” fortæller han. The shocking pink dragon millipede - eller på dansk 'det lyserøde dragetusindben'. Og det viste sig at være et klogt valg. For det lyserøde dragetusindben kom med på top ti over nyfundne arter i 2007. “Det gav en kolossal opmærksomhed på verdensplan. Kunstnere har brugt det som inspiration, der findes strikkesgarn i den farve, og der er sågar

et Pokemonkort, der er inspireret af det. Folk skriver stadig til mig i dag og spørger, om de kan få et billede,” fortæller han.

Men selvom et lyserødt tusindben er fascinerende at se på og endda kan inspirere til kunst, er det måske alligevel svært at se, hvordan et nyt tusindben fra eller til gør den store forskel. “Vi beskriver dem for at forstå, hvilken rolle de har i naturen, og vurdere om de er truede,” fortæller Henrik Enghoff og fortsætter: “Jo mere vi ved om en arts rolle, desto mere ved vi om det økosystem, den indgår i.”

REGNSKOVEN HUSER HALVDELEN AF JORDENS DYREARTER

Regnskoven er det økosystem med størst biodiversitet. Den er

således også hjem for nogle af klodens mest truede dyrearter som tigre, jaguarer, gorillaer og orangutaner. Hver eneste dag forsvinder 137 arter af levende organismer fra regnskoven hovedsageligt på grund af afskovning.

“Hver gang en nok så diskret art uddør, mister vi en informationskilde til forståelsen af livets udvikling og økosystemernes funktion,” forklarer han og tilføjer: “Og måske mister vi nogle gange en potentielt udnyttelig art, som menneskeheden kunne have haft materiel gavn af.”

Det er ingen nyhed, at mange af de dyr, der lever i regnskoven, er truet. “De fleste dyr i regnskoven er truet, fordi deres hjem bliver taget fra dem,” fortæller senior-skovrådgiver i WWF Sofie Tind Nielsen. Vi fælder regnskov for at dyrke jord til for eksempel soja- og palmeolieproduktion, og det har en direkte konsekvens for de arter, der lever i skoven. “Uanset om vi kender til arten eller ej, handler det om at beskytte det habitat, hvor arterne lever. Regnskove og koralrev er de steder på jorden, hvor der lever flest arter per kvadratmeter, og altså der, hvor der er den højeste biodiversitet,” forklarer hun.

VI REDDER TIGEREN

Alt fra tusindben til tigre spiller en rolle i regnskovens økosystem. Men det er tit de store dyr, der løber med det meste af opmærksomheden.

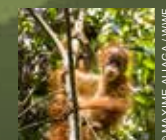
“I WWF fokuserer vi meget på kendte arter, typisk større arter, som for eksempel tigreren. Det gør vi, fordi den er større og derfor har brug for et større område end de andre dyr og også er øverst i fødekæden. Så hvis tigreren trives, betyder det, at tusindbenet også trives,” forklarer hun.

For at tigreren kan leve, skal der være plads og bytte til den, og det betyder automatisk, at der skal være plads til alle de dyr, der er mindre end tigreren og lavere i fødekæden. Men det betyder ikke, at glæden over en ny tudse- eller billeart bliver mindre. “Jeg bliver altid glad og overrasket, hver gang vi finder en ny art. Naturen er et skatkammer, der hele tiden bliver ved med at overraske, og det gør kun vores verden rigere, hver gang vi finder en ny art,” siger Sofie Tind Nielsen.

FUN FACTS OM ARTER

Ny orangutang-art opdaget i Indonesien

I 2017 blev der for første gang i 100 år identificeret en ny art af menneskeaber. Den har fået navnet Tapanuli orangutangen, og den findes kun i cirka 800 eksemplarer. Så den kom med det samme på listen over truede dyr.

© MAXIME ALIAGA / WWF

En bayersk pølse med ben

Da professor Henrik Enghoff fra Statens Naturhistoriske Museum var i Usambarabjergene i 1970'erne, fandt han et kæmpestort pølseagtigt tusindben, som endnu var ubeskrevet.

“Vi gik og talte om, at den ligner da en bayersk pølse med ben,” fortæller han. Og det var ikke alene en ny art, men også en ny slægt, som udelukkende findes i den østlige del af Usambarabjergene. “Jeg beskrev den i 2011 og gav den navnet Crurifarcimen vagans, der oversat betyder Den omvandrende benpølse.” Benpølsen røg på Top 10-listen over nye arter i 2012, og ordet benpølse kom efterfølgende på Dansk Sprog-nævns liste over nye ord.

© HENRIK ENGHOFF

2018's tre vildeste arter

I 2018 opdagede vi 18.000 nye arter på kloden. På College of Environmental Science and Forestry på New York University forsker de i biodiversitet og arter, og hvert år laver de en top ti over de mest spektakulære fund. Forskere har blandt andet fundet et fossil fra en forhistorisk mini-løve (Wakaleo schouteni), der levede for omkring 23 millioner år siden i Australiens skove, den dybestlevende fisk i havet (Pseudoliparis swirei) og en bille, der invaderer myrers bagdel (Nymphister kronaueri).

© UNIVERSITY OF NEW SOUTH WALES/SWINSRITZAU SCANPIX

Det er da hurtigt overstået

Det er den svenske botaniker, læge og zoolog Carl Von Linné, der udviklede det system, vi inddeler dyr og planter efter i dag, hvor de er inddelt i først familier, så slægter og så arter. Han begyndte at beskrive de første arter i 1700-tallet, og dengang regnede han med, at han ville være færdig rimeligt hurtigt. Men sådan gik det ikke. Og det var nok den amerikanske billespecialist Terry Erwin, der for alvor fik sat en stopper for den forhåbning over 200 år efter.

© BRIDGEMAN ART LIBRARY/RITZAU SCANPIX

I slutningen af 1900-tallet ville han undersøge et træ i Costa Rica for biller. Han lagde en masse lagener ud under træet og sprøjtede derefter træet med insektgift for at se, hvad der ville falde ned på lagnerne. Og det var et helt vildt og uventet antal biller, der faldt ned fra det træ. Han estimerede ud fra de nedfaldne biller, at vi endnu manglede at beskrive 30 millioner arter. Senere er tallet af flere forskere blevet nedjusteret til et sted mellem tre og otte millioner arter. I dag har vi beskrevet omkring to millioner arter, hvilket betyder, at vi indtil nu har beskrevet under halvdelen af klodens arter. 😊

© WWF/DANMARK

WWF I FELTEN

Senior-skovrådgiver i WWF Sofie Tind Nielsen ved Kalinzu-skoven i Uganda for at undersøge biodiversiteten og de truede dyrs tilstand.

© MAXIME ALIAGA / WWF

BETA ER YDERST TRUET

En hun-Tapanuli orangutang sidder i et træ i skoven Batang Toru i Indonesien. Hun har fået navnet Beta. Beta og de andre fra hendes art blev først beskrevet i 2017. Da der kun er omkring 800 af dem, er Tapanuli Orangutaner det mest truede pattedyr i verden.

UFARLIG, UNDERLIG OG HELT VILDT SØD

Mille Gori har altid været bange for mange af havets dyr. Men aldrig for skildpadden, som hun har forelsket sig i. Læs med, og find ud af, hvorfor det netop er skildpadden, der har vundet Milles hjerte.

TEKST: MAJA NYVANG CHRISTENSEN // FOTO: MILLE GORI

Jeg har altid været bange for mange af de dyr, der lever i havet, fordi jeg synes, de ser uhyggelige ud, og fordi man ikke kan se dem i det mørke vand. Men der er én undtagelse: havskildpadden. Jeg tror, det er fordi, jeg havde en veninde i folkeskolen, som havde en kæle-skildpadde, der hed Skille. Jeg fodrede Skille med salatblade, den var sød, og den skilte sig ud fra de andre dyr under havet ved at være hjemme i Cecilies stue. Jeg opdagede, at den var lige så ufarlig som en kat, og samtidig et underligt, sødt og langsommeligt væsen. Siden mødet med Skille har jeg haft et ømt punkt for skildpadder.

I foråret tog jeg til Kenya for at lære mere om havskildpadderne. Jeg tog med et skildpadde-redningshold på en tur til øen Lamu, hvor vi skulle tage en skildpadde. Skildpadderne bliver tagget, fordi vi gerne vil vide mere om deres rejser og finde ud af, hvorfor så få af dem overlever. Det mest interes-

sante ved skildpadder er nemlig, at vi ikke aner, hvad de rent faktisk laver. De svømmer flere tusinde kilometer væk bare for at svømme tilbage igen og lægge æg. Der er skildpadder, som nærmest har svømmet hele verden rundt, og vi aner ikke hvorfor. Det eneste, vi ved, er, at de vender tilbage til den strand, de er født på, når de selv skal yngle.

Hele redningsholdet står klar.

Vi venter på, at skildpadden lægger sine æg, for når den har lagt dem, går den i koma, og så kan vi tage den. Men skild-

padden vælger ikke at lægge sine æg. Den skulle ellers have lagt omkring 100 porøse æg i hullet og derefter dækket dem til med sand – meget forsigtigt, uden at ødelægge dem. Men den vil ikke. Redningspatruljen fortæller mig, at det er fordi, den er kravlet ret langt op på stranden for at udgå alt det plastik, der ligger på stranden. Faktisk er den kommet så langt op, at sandet, den skal grave sit hul i, er alt for blødt. Og det betyder,

at den i sidste ende ikke kan grave hullet. Det er desværre ikke et særtilfælde.

Oplevelsen med skildpadden, der ikke ville lægge æg, bekræfter mig i, hvor vigtigt det er, at vi ændrer vores adfærd. Jeg læste engang et sted, at vi skal huske, at vi ikke arver jorden af vores forældre, vi låner den af vores børn. Jeg tog afsted til Kenya, fordi jeg gerne ville lære mere, så jeg kan formidle det videre til vores yngste generation. Jeg synes, det er vigtigt, at jeg bruger den position, jeg har fået som Motor Mille i børnenes verden til at hjælpe med at gøre en forskel. De har tillid til mig, og de stoler på, hvad jeg fortæller dem. Jeg har en sang med en tilhørende dans, der handler om at samle plastik op fra jorden. Og hver gang jeg har optrådt med den, og børnene har sunget og danset med, kommer der altid børn hen med en knuget hånd fuld af plastik for at vise mig det, inden de smider det ud. Vores verden kræver, at vi tager den alvorligt, og det gælder ikke mindst skildpadderens kamp mod plastik.

Som Motor Mille har Mille Gori sat fokus på plastikkens mange skadelige sider i sine programmer 'Ramasjang redder havets dyr'.

MILLE LÆRER BØRNENE AT PASSEPÅ NATUREN

Mille Gori er 30 år og uddannet moderne danser. Men det er som børneværtskarakteren Motor Mille på DR's børnekanal, Ramasjang, hun er blevet kendt blandt børn og forældre. Som Motor Mille har hun blandt andet lavet en programserie om, hvordan vi redder havets dyr og passer bedre på naturen sammen. ☺

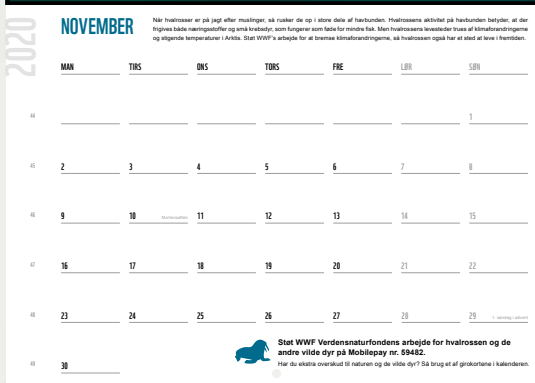
BRING DYRENE HJEM I DIT KØKKEN

Hold styr på fødselsdage, middagsaftaler og ferieplaner med årskalenderen fra WWF Verdensnaturfonden.

Årskalenderen for 2020 indeholder 12 smukke billeder af dyr, som alle har en særlig rolle i naturen. Du kan blandt andet møde orangutangen, der hjælper regnskoven ved at sprede frø fra skovens planter og sommerfuglen, som bestøver vores blomster og afgrøder.

Når du køber kalenderen, støtter du samtidig WWF's arbejde for vores fascinerende natur- og dyreliv.

Prisen per kalender er 249 kroner.

2020 NOVEMBER

Når hvalrosser er på jagt efter mad, så rækker de op i store dele af hvalrossens. Hvalrossens aktivitet på hvalrossen betyder, at der frigives både næringsstoffer og små krebsdyr, som fugler som føde for mindre fisk. Men hvalrossens væsentlige rolle er klimaregulering og afgørende temperatur i Arktis. Støt WWF's arbejde for at bremse klimareguleringen, så hvalrossen også har et sted at leve i fremtiden.

MAN	TIRS	ONS	TORS	FRE	LØR	SØN
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30						

Støt WWF Verdensnaturfondens arbejde for hvalrossen og de andre vilde dyr på MobilePay nr. 89482.
Har du øjnene overkast til naturen og de vilde dyr? Så brug et af gløderne i kalenderen.

Sådan får du fingre i WWF's unikke kalender

Køb den online i WWF's webshop på shop.wwf.dk.

Du kan også støtte WWF's arbejde med et valgfrit beløb på **MobilePay nr. 59482**

© ANTON AGAROV